

Jiřík, J., Vávra, J., Šmolíková, M., Kuchařík, M. (a kol.) 2015: *Hroby barbarů v Praze-Zličíně. Svět živých a mrtvých doby stěhování národů*. Praha: Muzeum hlavního města Prahy.

Neugebauer-Maresch, Ch., Neugebauer, J.-W. 1986: Ein Friedhof der römischen Kaiserzeit in Klosterneuburg. Rettungsgrabung des Bundesdenkmalamtes in den Jahren 1983–84 im Bereich des evangelischen Pfarramtes. *Archaeologia Austriaca* 70, 317–384.

Vávra, J., Jiřík, J., Kubálek, P., Kuchařík, M. 2007: Pohřebiště z doby stěhování národů v Praze – Zličíně, ul. Hrozenkovská – průběžná zpráva o metodice a výsledcích výzkumu. In: E. Droberjar, O. Chvojka (eds.): *Archeologie Barbarů 2006. Sborník příspěvků z II. protohistorické konference, České Budějovice 21.–24. 11. 2006. Svazek II. Archeologické výzkumy v jižních Čechách, Supplementum 3*. České Budějovice: Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích, 565–577.

Summary

A rescue excavation carried out during the car park extension for Nestlé CZ – the SFINX Všetuly factory in Holešov (Všetuly cadastral area, Kroměříž District) revealed 12 graves from the Migration period (Fig. 6). Most of them (10 out of 12) had been disturbed by contemporary grave robbery (Fig. 7). The remaining two were intact but contained no finds. In one undisturbed grave, a woman with an artificially deformed skull was buried (Fig. 8). The only conclusive finds are a set of glass vessels of Late Antique origin (Fig. 9), discovered in four graves, placed in niches behind the head of the deceased. This is the first burial site of its kind identified in the Kroměříž region.

Miroslav Popelka, Martin Paulus, Radka Popelková

Horní Moštěnice (okr. Přerov)

„Ostudy“, parc. č. 1014/13.

Starší doba římská. Sídliště. Průzkum detektorem kovu. Uložení nálezu: Muzeum Komenského v Přerově, p. o.

Lokalizace: nepublikováno z důvodu ochrany lokality

V roce 2016 nalezl spolupracovník Muzea Komenského v Přerově M. Komínek v rámci projektu „Preventivní archeologie na území Olomouckého kraje“ během detektorové prospekce prováděné v poloze „Ostudy“ poblíž jižního okraje intravilánu obce Horní Moštěnice bronzovou sponu dvojdielné konstrukce ze starší doby římské (obr. 10). Lokalita se nachází na levobřežní straně říčky Moštěnky, která je levostranným přítokem řeky Moravy. Nadmořská výška v místě nálezu činí 211 m.

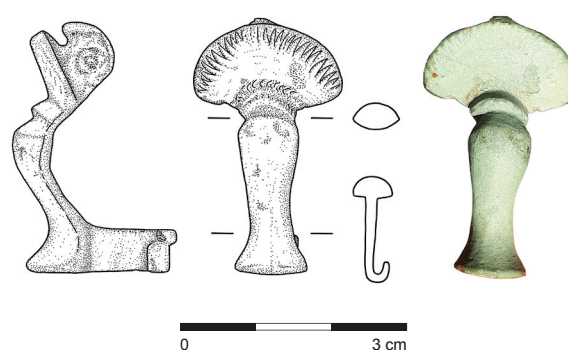
Doklady osídlení z doby římské v trati „Ostudy“ prokázal povrchovými sběry D. Kolbinger již v 70. letech 20. století, stejně jako sídliště z doby římské v poloze „Bařiny“ na sousedním katastru obce Dobruška (Kolbinger 1987, 22–26). Na lokalitě jsou v současnosti prováděny pravidelné povrchové prospekce doprovázené detektorovým průzkumem (Schenk 2000, 102, obr. 1).

V případě popisovaného nálezu se jedná o velmi dobře zachovalou římsko-provinciální kolínkovitou sponu s polokruhovitou záhlavní destičkou s výzdobou ve formě rytých zig-zag motivů (zvaných vlčí zuby), která je charakteristická pro variantu Jobst 13D (Jobst 1975, 66). Maximální délka spony je 30 mm, maximální šířka v úrovni zdobené půlkruhovité záhlavní destičky pak 17,1 mm. Váha spony činí 7,349 g. Spona je opatřena vyšším obdélným úzkým zachycovačem s ohnutou spodní hranou. Povrch artefaktu je rovnoměrně pokryt světle zelenou oxidační

patinou. Vinutí a jehla se nedochovaly, ale korozní produkty rezavého zabarvení v místě háčku na zachycení tětiny naznačují, že tyto části spony byly železné.

V případě této varianty kolínkovitých spon se jedná o typické spínadlo vyskytující se od poloviny 2. století, zejména v přechodném horizontu B2/C1 v období markomanských válek. Jejich výskyt byl zaznamenán jak v prostředí germánských sídlišť, pohřebišť, tak v prostoru krátkodobých římských táborů (Peškař 1972, 95–96, Taf. 17:4, 9; Tejral 1999, 143, Abb. 44:14–17; Droberjar 2012, 122–124; 2020, 501–502; Komoróczy, Vlach, 2018, 247; Urban 2020, 52; Zeman 2017, 80).

Nález kolínkovité spony typu Jobst 13D z Horní Moštěnice na Přerovsku rozšiřuje počet dosud známých lokalit s výskytem této varianty spínadla na Moravě.

Obr. 10. Horní Moštěnice. Kolínkovitá spona s půlkruhovitou záhlavní destičkou typu Jobst 13D. Foto Z. Schenk, kresba P. Holcová.

Fig. 10. Horní Moštěnice. Knee-shaped fibula with a semi-circular head-plate of the Jobst 13D type. Photo by Z. Schenk, drawing by P. Holcová.

Literatura

- Droberjar, E. 2012: Římské kolínkovité spony v Čechách. *Archeologické výzkumy v jižních Čechách* 25, 119–131.
- Droberjar, E. 2020: Marcomannic wars and new Roman period discoveries in Jevíčko (West Moravia/East Bohemia). *Archeologické rozhledy* LII(4), 479–522. DOI: 10.35686/AR.2020.18.
- Jobst, W. 1975: *Die römischen Fibeln aus Lauriacum*. Forschungen in Lauriacum 10. Linz: Oberösterreichisches Landesmuseum.
- Kolbinger, D. 1987: Sídliště ze starší doby římské na katastrech obcí Dobruška a Horní Moštěnice (okr. Přerov). *Informační zpravodaj členů Sm. pobočky Čs. spol. archeologické při ČSAV* zří 1987, 22–26.
- Komoróczy, B., Vlach, M. 2018: *Příběhy civilizace a barbarství – Pod nadvládou Říma*. Brno: Archeologický ústav AV ČR, Brno v. v. i.
- Peškař, I. 1972: *Fibeln aus der römischen Kaiserzeit in Mähren*. Praha: Academia.
- Schenk, Z. 2000: Nové archeologické nálezy z doby římské na Přerovsku, okr. Přerov. *Informační zpravodaj* prosinec 2000, 102–106.
- Tejral, J. 1999: Zum Stand der archäologischen Forschung über den römischen militärischen Eingriff in Gebieten nördlich der Donau. *Přehled výzkumů* 39 (1995–1996), 81–164.
- Urban, P. 2020: Nové zberové nálezy římsko-provinciálních spón z južnej Moravy v zbierkach Regionálneho múzea v Mikulove. *Studia archaeologica Brunensia* 25(2), 35–77. DOI: 10.5817/SAB2020-2-2.
- Zeman, T. 2017: *Střední Pomoraví v době římské. Svědectví povrchové prospekce*. Archaeologica Olomucensia. Tom II. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.

Summary

A knee-shaped fibula with a semi-circular head-plate decorated with an engraved zig-zag motif ('wolf teeth'), characteristic of the Jobst 13D type (Fig. 10), was found during a metal detector survey in the 'Ostudy' field (Horní Moštěnice cadastral area, Přerov District). The artefact can be dated to the period of the Marcomannic Wars (transitional phase B2/C1).

Zdeněk Schenk, Miroslav Komínek

Ivančice (k. ú. Hrubšice, okr. Brno-venkov)

Za Zámkem.

Doba římská. Sídliště. Plošný odkryv. Záchranný výzkum. Uložení nálezu: Moravské zemské muzeum.

Lokalizace: nepublikováno z důvodu ochrany lokality

V průběhu roku 2024 proběhlo na katastru Hrubšic několik záchranných archeologických výzkumů před výstavbou rodinných domů. Zkoumaná polykulturní lokalita byla identifikována už v roce 2021 při výstavbě místní komunikace a sítě (Bučová Čerňavová 2022). Lokalita leží v rovinatém terénu nivy řeky Jihlavy, který se mírně zvedá v západním směru. Celkem byly nalezeny čtyři sídlištní objekty pozdní doby římské, jejichž funkce není jasná. Nejrozsáhlejší z nich přesahoval délku 5 m, měl nerovné dno vyhloubené do pískového podloží. Uvnitř byla zjištěna přítomnost kúlových jam, které neutvářely zřetelnou konstrukci. Objekt měl snad původně sloužit jako zahloubené obydlí, ale nestabilní pískové podloží záměr zmařilo. Každopádně zemnice nalezená v roce 2021 několik metrů od této jámy měla jasnou konstrukci se sloupy v rozích a ve středu stěn.

Nalezený materiál z objektů zahrnoval běžnou v ruce dělanou germánskou keramiku, keramiku tzv. jiříkovického typu i dva glazované fragmenty importované z římské říše. Dále bylo získáno několik kovových zlomků, kostěná industrie, zvířecí kosti, mazanice a přeslen.

Literatura

Bučová Čerňavová, K. 2022: *Hrubšice – výstavba 27 RD na parcele 281/2 – kanalizace, vodovod*. Rkp. nálezové zprávy č. j. M-TX-202300300. Uloženo: Archiv nálezových zpráv, Archeologický ústav MZM. DOI: 10.60585/M-TX-202300300. Dostupné také z: Digitální archiv Archeologické mapy České republiky <https://digiarchiv.aiscr.cz/id/M-TX-202300300>.

Summary

A rescue archaeological excavation carried out prior to the construction of family houses in Ivančice (Hrubšice cadastral area, Brno-Country District) revealed settlement features dating to the Late Roman period. In addition to locally produced ceramics, fragments of glazed Roman provincial pottery were also recovered.

Katarína Bučová Čerňavová

Podivín (okr. Břeclav)

Ul. Bratislavská, parc. č. 2017, 2018/1.

Doba římská. Sídliště, pohřební areál. Plošný odkryv. Záchranný výzkum. Uložení nálezu: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Lokalizace: WGS-84: 48.8284347N, 16.8610256E

Stavba nové prodejny PENNY Market probíhala na východním okraji města, v těsné blízkosti bývalé pískovny, kde byly v minulých letech zkoumány objekty z doby bronzové a doby římské (Čižmář 2016; 2020). Při stavbě retenční nádrže v západním rohu stavby byly na profilech zachyceny zahloubené objekty, z nichž pochází keramický materiál datovaný rámcově do doby římské.

Větší část stavby se rozkládá v místě zničeném dřívější těžbou písku. Původní terén tak byl zachycen ve větší míře pouze v prostoru parkoviště v severovýchodní části parcely. Zde byly identifikovány tři hrobové jámy orientované ve směru V–Z. Při jejich odkryvu byly nalezeny pouze neúplné, v neanatomické poloze umístěné kosterní pozůstatky dvou mužů a jednoho dítěte, bohužel bez dalšího inventáře, který by umožnil jejich datování.

Literatura

Čižmář, I. 2016: Podivín (okr. Břeclav). *Přehled výzkumů* 57(1), 223–224, 251.

Čižmář, I. 2020: Podivín (okr. Břeclav). *Přehled výzkumů* 61(1), 181.

Summary

During the construction of a new shopping centre in Bratislavská Street in Podivín (Břeclav District), features from the Roman period and three undated graves oriented east-west were uncovered. The skeletal remains in the graves were found in a non-anatomical position.

Ivan Čižmář

Přerov (k. ú. Kozlovice u Přerova, okr. Přerov)

„Nad Lukami“, parc. č. 804.

Starší doba římská. Sídliště. Průzkum detektorem kovu. Uložení nálezu: Muzeum Komenského v Přerově, p. o.

Lokalizace: nepublikováno z důvodu ochrany lokality

V roce 2024 byl v rámci projektu „Preventivní archeologie na území Olomouckého kraje“ prováděn detektorový průzkum na polykulturní lokalitě „Nad Lukami“ při severovýchodním okraji katastrálního území Kozlovice u Přerova. Lokalita se nachází na tzv. Radslavické říční terase pleistocenního stáří, na levém břehu potoka Lučnice, který je levostranným přítokem řeky Bečvy. Průměrná nadmořská výška zarovnaného povrchu terasy činí 220 m. Na lokalitě objevené v roce 2001 je dlouhodobě prováděn povrchový průzkum na sídlišti z doby římské (Schenk 2002). Starší horizont osídlení je zastoupen pouze sporadickými nálezy z mladší a pozdní doby kamenné, doby bronzové, starší i mladší doby železné (Schenk, Kulíšek 2023).

V rámci průzkumu byla spolupracovníkem Muzea Komenského v Přerově, p. o., T. Kulíšek nalezena římsko-provinciální spona. Jedná se o ojedinělý nález, který představuje emailová šarnýrová spona typu Exner I 32, Riha 5.17.5 (Exner 1941, 54–56; Riha 1994, 138–141, Taf. 34:2651–2653). Obloukovitý lučík i zachycovač mají trojúhelníkovitý tvar. Každý z nich